ओ एस डी ए वी पब्लिक स्कूल,कैथल

प्रथमसत्रीय परीक्षा (सितम्बर 2024-25)

कक्षा : सप्तमी

विषय :संस्कृत

SET-A

समय- 2 :20घंटा | कुलांक - 60

सामान्य निर्देश :- सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

प्रश्न संख्या:	प्रश्ना:	अंका:
1.	निम्नलिखितं अपठितं गद्यांशं पठित्वा प्रदत्त प्रश्नान् उत्तरत- (निम्नलिखित अपठित गद्यांश को ध्यानपूर्वक पढ़िए व पूछे गए प्रश्नों के उत्तर दीजिए)- संसारे नाना प्राणिनः सन्ति। सिंहाः, सर्पाः ,गर्दभाः, उलूकाः मीनाः च इत्यादयः। तेभ्यः मानवः श्रेष्ठः अस्ति। यतः सः बुद्धियुक्तः विद्यायुक्तः च अस्ति। मानवः विद्याम् प्राप्य धनम् अर्जयति । तेन धनेन सुखसाधनानाम् संग्रहम् करोति । परं सुखम् प्राप्तुम् आनन्दम् प्राप्तुम् च एतेषां साधनानाम् आवश्यकता न अस्ति। सुखम् तु सदा मानवस्य अन्तःकरणे तिष्ठति एव। एकपदेन उत्तरत- (i) श्रेष्ठ: क: अस्ति? (ii) क: मानवस्य अन्तःकरणे तिष्ठति? पूर्णवाक्येन उत्तर - (i) संसारे के सन्ति? (ii) मानवः कां प्राप्य धनम् अर्जयति? भाषिक कार्यम्- (i)-" मानवः सुखेन आनन्दं प्राप्नोति ।"अत्र क्रियापदं किं अस्ति? (अ) सुखेन (आ) मानवः (इ) प्राप्नोति (ii)'सः बुद्धियुक्तः विद्यायुक्तः च अस्ति।"इति अत्र अव्यय पदं किम् अस्ति? (अ) सः (आ) अस्ति (इ) च	5
2.	मञ्जूषाया: सहायतया रिक्तस्थानानि पूरयित्वा पूर्णं प्रार्थनापत्रं लिखत- (मंजूषा की सहायता से प्रधानाचार्य को लिखे गए पत्र को पूरा करके पूरा पत्र लिखें।) (परिवारे ,शिक्षा शुल्क, पिता, शिष्यः, महोदयः, प्रधानाचार्य:) सेवायाम् श्रीमान् —1----- महोदयः गीता निकेतन विद्यालय: गाजियाबाद नगरम् —2---- सविनयम् निवेदनम् अस्ति यत् मम—3-- एकः लिपिक:अस्ति।तस्य वेतनं दशसहस्त्रमेव अस्ति । मम —4---चत्वारः सदस्याःसन्ति । तेषाम् पालनपोषणम् अति कठिनम् अस्ति। विद्यालयस्य ...5....प्रदानम् तु अति कठिनम् भवति । अतः मम प्रार्थना यत् शिक्षाशुल्क प्रदानात् मोचयित्वा माम् अनुगृहणन्तु । भवदीयः—-6---- क ख ग	3
3.	चित्रं दृष्ट्वा त्रीणि वाक्यानि लिखत- (चित्र को देखकर 3 वाक्य लिखें) **मंजूषा- बालकाः, उपवनम, सन्ति, दोलनम्, भवनम्, मेघाः, क्रीडन्ति, वृक्षाः , पुस्तकम्।** 	3

4	अ)वर्णविन्यासं कुरु:-1. विनयम् 2 पौष्टिकम् आ) वर्णसंयोजनं कुरु 1. श्+ आ+ क् +आ+ न् +इ 2. अ+ भ् +य् +आ +स् +अ:	4
5	अ)शब्दरुपाणि पूरयत- 1. मुनिम् मुनी …….. 2. बालकस्य —-- बालकानाम् 3. त्वया …. …. युष्माभिः 4. —-- साधुभ्याम् साधुभ्यः आ)अधोलिखितानि वाक्यानि उचितशब्दरुपै:पूरयित्वा पूर्णवाक्यं लिखत- 1. सर्वे —-- सिंहात् भीताः आसन्। (पशुः, पशून् , पशवः) 2. एतानि —-- मधुराणि सन्ति। (फलेन,फलैः, फलानि) 3. —-- मिलित्वा भोजनं करिष्यामः। (अहम्,यूयम्, वयम्) 4. —--- पुष्पाणि पतन्ति। (लताः,लतायै, लतायाः)	4
6	अ) धातुरूपाणि पूरयत- 1. …… अनमताम् अनमन् 2. यच्छ ……… यच्छत 3. अस्मि स्वः …. 4. …… पास्याव: पास्याम: आ)अधोलिखितानि वाक्यानि उचितधातुरूपै: पूरयित्वा पूर्णवाक्यं लिखत- 1. यूयं पंचतंत्रं कथां…….। (पठन्तु,पठ,पठत) 2. एकदा सिंह: बुभुक्षित: ….। (अभवः,अभवम्,अभवत्) 3. बालक: अम्बया सह …..। (गच्छेत्,गच्छे:,गच्छेम) 4. ते बालिके सत्यं …..। (वदति,वदथ:,वदत:)	4
7	अधोलिखितेषु वाक्येषु रिक्तस्थानेषु प्रत्ययान् संयोज्य विभज्य वा पूर्णं वाक्यं लिखत- 1. माता पूजां ……(कृ+क्त्वा) गृहं आगच्छति। 2. बालकः प्रहस्य पठति । (उपसर्ग+धातु+प्रत्यय) 3. अहं दुग्धं .. …..(पा + क्त्वा) विद्यालयं गच्छामि।	3
8	उचित संख्यावाचकपदै:रिक्तस्थानानि पूरयित्वा पूर्णं वाक्यं लिखत- 1. मम गृहे …… (15) मित्राणि आगमिष्यन्ति। (पंचदश , पंचादश , दशपंच) 2. सरोवरे………हंसौ (2) तरतः। (द्वि , द्वौ,द्वे) 3.अस्माकं कक्षायाम् ……(26) बालिकाः पठन्ति। (षड्विंशतिः, षट्विंशतिः षोडविंशतिः)	3
9	रेखानकितपदानां उपसर्गं संयोज्य विभज्य वा पूर्णं वाक्यं लिखत- 1. बालकः पाठं विस्मरति स्म। 2. वृक्षात् शाखा: सम्+ भवन्ति। 3. सहपाठिन: बालकस्य परिहासं कुर्वन्ति स्म।	3
10	उचित अव्ययपदं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयित्वा पूर्णं वाक्यं लिखत- (तदा,परन्तु,च) 1. सर्वे छात्रा: अध्यापिका ….. गच्छन्ति। 2. —---वृक्षा: अचराः भवन्ति। 3. यदा सिंहः उत्तरं अयच्छत् —-एव श्रृगालः अधावत्।	3

11	अधोलिखितस्य गद्यांशस्य हिन्दीं लिखत- बंगप्रदेशे एकस्मिन् विद्यालये एकः बालः पठति स्मा।सः अतीव जिज्ञासुः आसीत्। परन्तु सः पठने अकुशलः आसीत्।सः यत् पठति तत् विस्मरति स्मा। सहपाठिनः तस्य उपहासं कुर्वन्ति स्मा।सः अचिन्तयत् -''किं अहं मूर्खः अस्मि? किं मम भाग्ये विद्या न अस्ति। परन्तु अहं तु पठितुं इच्छामि।	3
12	अधोलिखितं संवादं पठित्वा प्रदत्त- प्रश्नान् उत्तरत- (छात्राः अध्यापिकया सह मनोरंजनाय 'एकं उद्यानम्' गच्छन्ति । भोजन-काले छात्राः एकत्रिताः भवन्ति । ते भोजनविषये परस्परं वार्तालापं कुर्वन्ति ।) अध्यापिका -भो छात्राः ! युष्माभिः क्रीडनं सम्यक् कृतं न वा? छात्रा:-(अति उत्साहेन) कृतम् आचार्ये! सम्यक् कृतम् । अध्यापिका- तर्हि आगच्छत । अधुना मिलित्वा वयं सर्वे भोजनं करिष्यामः । दर्शय च किं किम् अस्ति भवतां भोजने ? I. एकपदेन उत्तरत- (क) छात्राः कया सह उद्यानं गच्छन्ति? (ख) छात्राः मिलित्वा किं करिष्यन्ति? II. पूर्णवाक्येन उत्तरत- (क) छात्राः कदा एकत्रिता भवन्ति ? (ख) सर्वे छात्रा: कस्मिन् विषये वार्तालापं कुर्वन्ति? III. भाषिक कार्यम् - (क) 'वयं भोजनं करिष्यामः।' अस्मिन् वाक्ये कर्तृपदम् किम् अस्ति? (i) भोजनं (ii) करिष्यामः (iii) वयम् (ख) 'दर्शय च किं अस्ति भवतां भोजने।' अस्मिन् वाक्ये अव्ययः कः अस्ति? (i) किम् (ii) च (iii) अस्ति	4
13	अधोलिखितं श्लोकं पठित्वा प्रदत्त- प्रश्नान् उत्तरत- विद्या विवादाय धनं मदाय शक्ति: परेषां परिपीडनाय। खलस्य साधो: विपरीतमेतत् ज्ञानाय दानाय च रक्षणाय। एकपदेन उत्तरत- 1. साधोः का विवादाय भवति? 2. कस्य शक्तिः परेषां परिपीडनाय भवति? पूर्णवाक्येन उत्तरत - 1.कस्य धनं दानाय भवति? 2 साधोः शक्तिः किमर्थं भवति भाषिकं कार्यम्- 1. 'लक्ष्मी ' पदस्य श्लोके पर्यायपदः कः अस्ति? (i) दानाय (ii) धनम् (iii) शक्तिः 2. 'साधो:' इति पदस्य श्लोके विपरीतपदं किं अस्ति? (i) सज्जनः (ii)सुजनः (iii) खलस्य	4
14	रेखांकितपदनां प्रश्ननिर्माणं कृत्वा पूर्णवाक्यं लिखत (प्रश्न निर्माण करके पूरा वाक्य लिखें) 1. <u>उदारहृदयानां</u> कृते वसुधैव कुटुम्बकम्।। 2. <u>भोजनेन</u> शक्तिः प्राप्यते। 3. <u>वृक्षाः</u> पर्यावरणं स्वच्छं कुर्वन्ति। 4. सिहः <u>पशून्</u> मारयति स्म।	4
15	अर्थैः सहमेलनं कुरूत 1. पौष्टिकम् चरणैः 2. मग्नः कमलम् 3. पादैः संतुलितम् 4. पदम् लीनः	4
16	अधोलिखितानि वाक्यानि घटनाक्रमानुसारेण संयोज्य पूर्णानि वाक्यानि लिखत	2

	1. सिंहात् भीताः पशवः गुहासु वसन्ति स्म। 2. सः प्रतिदिनं पशून् मारयति स्म। 3. कश्चित् सिंहः वनस्य राजा आसीत्। 4. पशूनां संख्या न्यूनतरा अभवत्।	
17	अधोलिखितम् गद्यांशं पठित्वा प्रश्नान् उत्तरत- वृक्षाणां बहवः भेदाः सन्ति । एतेषु केचित् फलवृक्षाः सन्ति अन्ये च पुष्पवृक्षाः भवन्ति । वृक्षाः पर्यावरणं सन्तुलितं कुर्वन्ति । एते वर्षायै अपि सहायकाः भवन्ति । एते वातावरणं स्वच्छं कुर्वन्ति। वृक्षाः पर्यावरणे प्रसृतान् प्रदूषितवायून् गृहीत्वा श्वसनक्रियायै अस्मभ्यं प्राणवायुं यच्छन्ति । वृक्षा: पत्रैः पुष्पैः फलैः छायया वल्कलैः काष्ठैः च सदैव प्राणिनाम् उपकारं कुर्वन्ति, अतः उपकारकाः एव एते वृक्षाः । एतैः विना अस्माकं जीवनम् असम्भवम् अस्ति । एतेषां रक्षणे एव अस्माकं जीवनस्य रक्षणम्। एकपदेन उत्तरत- 1.के अस्मभ्यम् प्राणवायुं यच्छन्ति? 2. वृक्षा: किं सन्तुलितं कुर्वन्ति ? पूर्णवाक्येन उत्तरत- 1.वृक्षा: प्राणिनां किं कुर्वन्ति? 2.केषां बहव: भेदा: सन्ति? भाषिक कार्यम्-1.' वृक्षाः पर्यावरणं सन्तुलितं कुर्वन्ति। 'इति अत्र क्रियापदं किं अस्ति? (i)वृक्षाः (ii) कुर्वन्ति (iii) सन्तुलितम् 2.वृक्षाणां बहव: भेदा: सन्ति? अस्मिन् वाक्ये 'भेदाः'इति पदस्य विशेषण किं अस्ति? (i)भेदाः (ii) सन्ति (iii) बहवः	4

ओ एस डी ए वी पब्लिक स्कूल, कैथल

प्रथमसत्रीय परीक्षा (2024-25)

कक्षा :सप्तमी

विषय: संस्कृतम्

SET- B

समय- 2: 20 घंटा **कुलांक - 60**

सामान्य निर्देश :-

सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

प्रश्न संख्या:	प्रश्ना:	अंका:
1.	-अधोलिखितम् गद्यांशं पठित्वा प्रश्नान् उत्तरत- वृक्षाणां बहवः भेदाः सन्ति। एतेषु केचित् फलवृक्षाः सन्ति अन्ये च पुष्पवृक्षाः भवन्ति। वृक्षाः पर्यावरणं सन्तुलितं कुर्वन्ति। एते वर्षायै अपि सहायकाः भवन्ति। एते वातावरणं स्वच्छं कुर्वन्ति। वृक्षाः पर्यावरणे प्रसृतान् प्रदूषितवायून् गृहीत्वा श्वसनक्रियायै अस्मभ्यं प्राणवायुं यच्छन्ति। वृक्षा: पत्रैः पुष्पैः फलैः छायया वल्कलैः काष्ठैः च सदैव प्राणिनाम् उपकारं कुर्वन्ति, अतः उपकारकाः एव एते वृक्षाः। एतैः विना अस्माकं जीवनम् असम्भवम् अस्ति। एतेषां रक्षणे एव अस्माकं जीवनस्य रक्षणम्। एकपदेन उत्तरत- 1).केषां बहव: भेदाः सन्ति? 2) के वर्षायै अपि सहायका: भवन्ति? पूर्णवाक्येन उत्तरत- 1वृक्षाः केषां उपकारम् कुर्वन्ति? 2.वृक्षाः अस्मभ्यम् किं यच्छन्ति? भाषिक कार्यम्-1).' वृक्षाः पर्यावरणं सन्तुलितं कुर्वन्ति। 'इति अत्र क्रियापदं किं अस्ति? (i)कुर्वन्ति (ii) पर्यावरणं (iii) सन्तुलितम् 2) उपकारकाः एव एते वृक्षाः ' अस्मिन् वाक्ये अव्ययम् किं अस्ति? (i)एव (ii)एते (iii) वृक्षाः	4
2.	निम्नलिखितं अपठितं गद्यांशं पठित्वा प्रदत्त प्रश्नान् उत्तरत- (निम्नलिखित अपठित गद्यांश को ध्यानपूर्वक पढ़िए व पूछे गए प्रश्नों के उत्तर दीजिए)- अस्माकं जीवने शिक्षकस्य भूमिका महत्त्वपूर्णा अस्ति। सः अस्मभ्यं न केवलं ज्ञानं यच्छति अस्माकं चरित्र-निर्माणम् अपि करोति, अस्माकं मार्ग-दर्शनं करोति, उचितस्य अनुचितस्य विवेकम् अपि यच्छति। सितम्बर-मासस्य पञ्चमी - तारिकायां शिक्षक-दिवसः भवति। एतस्मिन् दिवसे छात्राः स्वशिक्षकाणां सम्मानं कुर्वान्ति तेभ्यः धन्यवादान् अर्पयन्ति। अस्माकं विद्यालये छात्राः विद्यालयस्य सर्वाणि कार्याणि कुर्वन्ति, शिक्षकाणां कृते सांस्कृतिक कार्यक्रमम् अपि कुर्वन्ति। एकपदेन उत्तरत- 1) कस्मिन् शिक्षकस्य भूमिका महत्वपूर्णा भवति? 2) सितम्बर मासस्यपञ्चमी तारिकायां किं भवति? पूर्णवाक्येन उत्तरत- 1). शिक्षक: छात्रेभ्यः किं - किं करोति ? 2). छात्राः शिक्षकेभ्य: किं किं कुर्वन्ति? भाषिक कार्यं- 1) "' स: अस्मभ्यं ज्ञानं यच्छति।" इति अस्मिन् वाक्ये कर्तृपदं किम्अस्ति? क) ज्ञानम् ख) स: ग) यच्छति 2)शिक्षक: चरित्र निर्माणं अपि करोति।' अत्र क्रियापदं किम् अस्ति? क) अपि ख) करोति ग) चरित्र	5
3.		3

	चित्रं दृष्ट्वा त्रीणि वाक्यानि लिखत- (चित्र को देखकर 3 वाक्य लिखें) मंजूषा- (छात्रौ भवनम्, मेघाः, उपवनम्, मेघाः वृक्षौ,चटका, अस्ति।) 	
4	मञ्जूषाया: सहायतया रिक्तस्थानानि पूरयित्वा पूर्णं प्रार्थनापत्रं लिखत- (मंजूषा में दिए गए शब्दों की सहायता से पत्र को पूरा करके दोबारा उत्तर पुस्तिका में पूरा पत्र लिखें।) सेवायाम् श्रीमन्तः ……1… महोदया: राजकीय: उच्चतर: माध्यमिक: विद्यालय: —-----2—- महोदयाः सविनयं …3…. अस्ति यत् गत रविवासरात् अहम् ज्वरग्रस्त:अस्मि। अतः एकस्य …4… अवकाशं दत्वा माम् प्रति अनुग्रहं कुर्वन्तु। ………5….. भवत: आज्ञाकारी …6….. गौरव मञ्जूषा:-(शिष्यः ,सप्ताहस्य, निवेदनम्, धन्यवाद:, प्रधानाचार्या:, कैथलनगरम्)	3
5	अ)वर्णविन्यासं कुरु:- 1) मदाय 2) गुहायाः आ) वर्णसंयोजनं कुरु 1)व्+इ+व्+आ+द्+आ+य्+अ 2)स् +अ+ न् + त् +उ +ल्+ इ+ त्+अ+ म्	4
6	अर्थैः सहमेलनं कुरूत 1. वसुधा अध्यापिका 2. आचार्या लीन: 3. शरीरम् भूमिः 4. संलग्न: देहम्	4
7	अ)धातुरूपाणि पूरयत- 1. …… अयच्छताम् अयच्छन 2. पठ ……… पठत 3. असि स्थः …. 4. …… स्थास्यतः स्थास्यन्ति	4

	आ)अधोलिखितानि वाक्यानि उचितधातुरूपै: पूरयित्वा पूर्णवाक्यं लिखत- 1. अहं मित्रं…….। (अवदः ,अवदत्,अवदम्) 2. त्वं मातरं …. । (नमेत्,नमेः,नमेयम्) 3. बालकाः जलं…..। (पिबन्ति,पिबति,पिबथ:) 4. आवां क्रीडाक्षेत्रे…..। (गच्छाव,गच्छाम,गच्छानि)	
8	अधोलिखितेषु वाक्येषु रिक्तस्थानेषु प्रत्ययान् संयोज्य विभज्य वा पूर्णं वाक्यं लिखत- 1. कृष्ण: भोजनं……(खाद्+क्त्वा) विद्यालयं गच्छति। 2. बालकः प्रहस्य गृहकार्यं करोति । (उपसर्ग+धातु+प्रत्यय) 3. छात्राः जलं .. …..(नी + क्त्वा) आगच्छन्ति।	3
9	उचित संख्यावाचकपदै:रिक्तस्थानानि पूरयित्वा पूर्णं वाक्यं लिखत- 1. मम गृहे …… (16) मित्राणि आगमिष्यन्ति। (षोडश , पंचादश , षट्दश) 2. सरोवरे………हंसा: (3) तरन्ति। (त्रय:,त्रीणि,तिस्र:) 3. अस्माकं कक्षायाम् ……(28) बालिकाः पठन्ति। (अष्टदश, अष्टादश,अष्टौदश) 4.	3
10	रेखानकितपदानां उपसर्गं संयोज्य विभज्य वा पूर्णं वाक्यं लिखत- 1. भोजनेन शरीरस्य दुर्बलतां परिपूरयते। 2. खगाः आकाशे उत्+पतन्ति। 3. सहपाठिन: बालकस्य उप+हासं कुर्वन्ति स्म।	3
11	उचित अव्ययपदं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयित्वा पूर्णं वाक्यं लिखत- (एकदा,यदा,अद्य) 1. ---- नरः परिश्रमं करोति तदा सफलं भवति। 2. ---- मम मातुलः आगच्छति। 3. ---- महातपा मुनिः आसीत्।	3
12	अधोलिखितस्य गद्यांशस्य हिन्दीं लिखित- श्रृगालः सत्यं ज्ञात्वा तत्क्षणम् एव अधावत्। किंचित् कालं प्रतीक्षां कृत्वा सिंहः गुहायाः बहिः आगच्छत्। तदा इतस्ततः पश्यन् सिंहः पश्चात्तापं कृत्वा बुभुक्षितः एव अतिष्ठत्। अतः उचितम् एव कथितम्-सर्वाणि कार्याणि बुद्धया एव सिध्यन्ति। अतः बुद्धिः एव अस्माकं बलम् अस्ति।	3
13	अधोलिखितं संवादं पठित्वा प्रदत्त- प्रश्नान् उत्तरत- अध्यापिका-शोभनम्। एतैःतत्त्वैः किं भवति? प्रगतिः- 'प्रोटीन' इति तत्त्वेन नवकोषिकाणां रचना भवति। कार्बोहाइड्रेट वसा च इति अस्मभ्यं नवशक्तिं यच्छतः। अध्यापिका- सुष्ठु कथितम्। आदित्य!कथयतु, खनिजपदार्थाः किं कुर्वन्ति? आदित्य -खनिजपदार्थैः अस्माकं शरीरं पोषणं लभते। एतेषाम् अभावे शरीरे अनेके रोगाः भवन्ति। लता-खनिजपदार्थेषु लौहतत्वम् कैलेशियम्, पोटेशियम्, आयोडीन इति तत्त्वानि भवन्ति। एतानि विना शरीरं शक्तिहीनं भवति। एतानि तत्त्वानि शाकेभ्यः फलेभ्यः दुग्धात् लवणात् चापि प्राप्यन्ते। I. एकपदेन उत्तरत-1)'प्रोटीन' इति तत्त्वेन केषां रचना भवति? 2)खनिजपदार्थैः अस्माकं शरीरं किं लभते? II. पूर्णवाक्येन उत्तरत-1)कार्बोहाइड्रेट वसा च इति अस्मभ्यं किं यच्छतः?	4

	2)खनिजपदार्थेषु कानि तत्त्वानि भवन्ति? III. भाषिक कार्यम् -1)एतैःतत्त्वैः किं भवति?' इति अस्मिन् वाक्ये 'तत्त्वैः' पदस्य विशेषणं किं अस्ति? (i) किम् (ii) एतैः (iii) भवति 2)एतेषाम् अभावे शरीरे अनेके रोगाः भवन्ति।इति अस्मिन् वाक्ये क्रिया किं अस्ति? (i) शरीरे (ii) रोगाः (iii) भवन्ति	
14	अधोलिखितं श्लोकं पठित्वा प्रदत्त- प्रश्नान् उत्तरत- महाजनस्य संसर्ग: कस्य नोन्नतिकारकः। पद्मपत्रस्थितं वारि धत्ते मुक्ताफलश्रियम्॥ एकपदेन उत्तरत- 1) कस्य संसर्ग: उन्नतिकारक :भवति? 2) वारि कुत्र मुक्ताफलश्रियं धत्ते? पूर्णवाक्येन उत्तरत - 1) महाजनस्य संसर्ग: कीदृश: भवति? 2) किं मुक्ताफलश्रियं धत्ते? भाषिक कार्यम्- 1)'संगतिः ' पदस्य श्लोके पर्यायपदः कः अस्ति? (i)खलस्य (ii) महाजनस्य (iii) संसर्गः 2)वारि मुक्ताफलश्रियं धत्ते ? अस्मिन् वाक्ये कर्तृपदम् किम् अस्ति? (i) वारि (ii)श्रियम् (iii) मुक्ताफलम्	4
15	रेखांकितपदनां प्रश्ननिर्माणं कृत्वा पूर्णवाक्यं लिखत प्रश्न निर्माण करके पूरा वाक्य लिखे 1. साधोः शक्तिः <u>रक्षणाय</u> भवति? 2. <u>रुक्षाशाः</u> पाचनक्रियायां सहायकाः भवन्ति। 3. वृक्षाः <u>पर्यावरणं</u> स्वच्छं कुर्वन्ति। 4. <u>सिहः</u> गुहाम् अपश्यत्।	4
16	अधोलिखितानि वाक्यानि घटनाक्रमानुसारेण संयोज्य पूर्णानि वाक्यानि लिखत। 1. परन्तु सः पठने अकुशलः आसीत्। 2. सहपाठिनः तस्य उपहासं कुर्वन्ति स्म। 3. सः यत् पठति तत् विस्मरति स्म। 4. बालकः अतीव जिज्ञासुः आसीत्।	2
17	अ) विभक्तेः अनुसारमं् शब्दरुपाणि पूरयत 1. केन काभ्याम् …….. 2. —---- लतयोः लतानाम 3. मुनिम् …. …. मुनीन् 4. नदी नद्यौ ……… आ)अधोलिखितानि वाक्यानिउचितशब्दरुपै:पूरयित्वा पूर्णवाक्यं लिखत- 1. द्वे …… भोजनं खादतः। (छात्रे,छात्रौ, छात्रा:) 2. …… विद्या विवादाय भवति। (साधुम्, साधुना, साधोः) 3. ….. सहपाठिन: बालकस्य उपहासं कुर्वन्ति स्म।(तम्, तस्य, सः) 4. सर्वे पशवः …… भीतः आसन् (सिंहम्,सिंहः,सिंहात्)	4

ओ एस डी ए वी पब्लिक स्कूल,कैथल

सितंबर परीक्षा (**2024,25)**

SET -A

SET-

कक्षा **:** सातवीं

विषय **:** संस्कृतम्

अंकविभाजनम् उत्तसंकेताश्च

निर्देश**:**-अस्मिन् उत्तरसंकेते लिखितेभ्य**:** उत्तरेभ्य**:** अन्यदपि उत्तरं भवितुम् शक्नोति।

प्रश्न संख्याः.	उत्तराणि	अंका:
1	अपठित गद्यांश-एकपदेन उत्तरत-1.मानवः 2.सुखम् पूर्णवाक्येन उत्तरत-1.संसारे नाना प्राणिन: सन्ति। 2. मानवः विद्यां प्राप्य धनम् अर्जयति। भाषिक कार्य- 1.इ)प्राप्नोति 2.इ)च	½*2=1 1*2=2 ½*2=1
2	प्रार्थना पत्र पूर्ति-1. प्रधानाचार्यः 2. महोदयः 3 पिता 4. परिवारे 5 शिक्षा -शुल्क : 6. शिष्यः	½*6=3
3	चित्रवर्णनम्- स्वेच्छानुसारम्	1*3=3
4	अ)वर्णविन्यासम्-1व्+इ+न् + अ+ य् + अ + म् 2. प् + औ + ष् + ट + इ + क् + अ + म् आ) वर्णसंयोजनम्- 1. शाकानि 2. अभ्यासः	1*2=2 1*2=2
5	शब्दरूपाणि - अ) 1.मुनीन् 2बालकयोः 3 युवाभ्याम् 4.साधोः/ साधवेः आ)1. पशवः 2. फलानि 3.वयम् 4 लतायाः	1*2=2 1*2=2
6	धातुरूपाणि-अ)1. अनमत् 2. यच्छतम् 3. स्मः 4. पास्यामि आ) 1. पठत 2. अभवत् 3. गच्छेत् 4. वदतः	1/2*4=2 ½*4=2
7	प्रत्यय - 1 कृत्वा 2 प्र+ हस् +ल्यप् 3. पीत्वा	1*3=3
8	संख्यावाचक पदानि- 1. पंचदश 2. द्वौ 3. षड्विंशतिः	1*3=3
9	उपसर्गम्- 1. वि + स्मरति 2. सम्भवति 3. परि+ हासम्	1*3=3
10	अव्यय- 1. च 2. परन्तु 3. तदा	1*3=3
11	गद्यांश का अर्थ - बंग प्रदेश में एक विद्यालय में एक बालक पढ़ता था ।वह बहुत जिज्ञासु था ।परंतु वह पढ़ने में कुशल नहीं था। वह जो पढ़ता था वही भूल जाता था ।सहपाठी उसका मजाक उड़ाते थे ।वह सोचता -क्या मैं मुर्ख हूं ?क्या मेरे भाग्य में विद्या नहीं है? परंतु मैं तो पढ़ना चाहता हूं।	1*3=3
12	गद्यांश- एकपदेन -क) अध्यापिकया ख) भोजनम् पूर्णवाक्येन -क) छात्राः भोजनकाले एकत्रिताः भवन्ति। ख) सर्वे छात्रा: भोजनविषये वार्तालापं कुर्वन्ति।। भाषिककार्यम्- क) वयम् ख) च	½*2=1 1*2=2 ½*2=1
13.	श्लोकम्- एकपदेन- 1 विद्या 2 खलस्य पूर्णवाक्येन - 1.साधो: धनं दानाय भवति । 2.साधो: शक्तिः रक्षणाय भवति। भाषिककार्यम्- 1. धनम् 2. खलस्य।	½*2=1 1*2=2 ½*2=1
14.	प्रश्ननिर्माणम्- 1.केषाम् 2.केन 3.के 4. कान्	1*4=4
15	अर्थमेलनम् - 1. सन्तुलितम् 2. लीनः 3. चरणैः 4. कमलम्	1*4=4
16	कथा कथाक्रम–**1.** कश्चित् सिंहः वनस्य राजा आसीत् । 2.सः प्रतिदिनं पशून् मारयति स्म। 3. पशूनां संख्या न्यूनतरा अभवत् । 4. सिंहात् भीताः पशवः गुहासु वसन्ति स्म ।	½*4=2
17	गद्यांश- एकपदेन -1. वृक्षा: 2 पर्यावरणम्	½*2=1

	पूर्णवाक्येन -1. वृक्षाः प्राणिनाम् उपकारम् कुर्वन्ति। 2.वृक्षाणां बहवः भेदाः सन्ति। भाषिककार्यम्- 1.कुर्वन्ति 2.बहवः	1*2=2 ½*2=1

ओ एस डी ए वी पब्लिक स्कूल,कैथल

सितंबर परीक्षा (**2024,25**)

SET -B

SET-

कक्षा : सातवीं

विषय : संस्कृतम्

अंकविभाजनम् उत्तसंकेताश्च

निर्देश:-अस्मिन् उत्तरसंकेते लिखितेभ्य: उत्तरेभ्य: अन्यदपि उत्तरं भवितुम् शक्नोति।

प्रश्न संख्याः.	उत्तराणि	अंकाः
1	पठितः गद्यांश:- एकपदेन उत्तरत-1.वृक्षाणाम् 2. वृक्षाः पूर्णवाक्येन उत्तरत-1. वृक्षाः प्राणीनाम् उपकारं कुर्वन्ति। 2. वृक्षाः अस्मभ्यं प्राणवायुं यच्छन्ति। भाषिक कार्य- 1. कुर्वन्ति 2. एव	½*2=1 1*2=2 ½*2=1
2	अपठित गद्यांश :- एकपदेन उत्तरत- 1. अस्माकं जीवने 2. 'शिक्षक- दिवसः पूर्णवाक्येन उत्तरत- 1.सः अस्मभ्यं न केवलं ज्ञानं यच्छति अस्माकं चरित्र-निर्माणम् अपि करोति, अस्माकं मार्ग-दर्शनं करोति, उचितस्य अनुचितस्य विवेकम् अपि यच्छति। 2.छात्राः विद्यालयस्य सर्वाणि कार्याणि कुर्वन्ति, शिक्षकाणां कृते सांस्कृतिक कार्यक्रमम् अपि कुर्वन्ति । भाषिक कार्य- 1. सः 2 करोति	½*2=1 1*2=2 1*2=2
3.	चित्रवर्णनम्- स्वेच्छानुसारम्	1*3=3
4.	प्राथना पत्र पूर्ति-1. प्रधानाचार्या : 2. कैथलनगरम् 3 निवेदनम् 4. सप्ताहस्य 5 धन्यवाद: 6.शिष्यः	1/2*6=3
5.	अ)वर्णविन्यासम्-1व्+इ+ ज् +ञ् + आ + न् + अ 2. ग् + उ + ह् + आ + य् + आः आ) वर्णसंयोजनम्- 1. विवादाय 2. सन्तुलितम्	1*2=2 1*2=2
6.	अर्थमेलनम् - 1. भूमिः 2. अध्यापिका 3. देहम् 4. लीनः	1*4=4
7.	धातुरूपाणि-अ)1. अगच्छत् 2. पठतम् 3. स्थ 4. स्थास्यति आ) 1. अवदम् 2. नमेः 3. पिबन्ति 4. गच्छाव	1/2*4=2 ½*4=2
8.	प्रत्यय - 1 खादित्वा 2 प्र+ हस् +ल्यप् 3. नीत्वा	1*3=3
9	संख्यावाचक पदानि- 1. षोडश 2. त्रयः 3. अष्टाविंशतिः	1*3=3
10	उपसर्गम्- 1. परि + पूरयते 2. उत्पतन्ति 3. उप+ हासम्	1*3=3
11	अव्यय- 1. यदा 2. अद्य 3.एकदा	1*3=3
12	गद्यांश का अर्थ - गीदड़ सच जानकर उसी समय भाग गया। कुछ समय इंतजार करके शेर गुफा से बाहर आया ।तब इधर-उधर देखते हुए पश्चाताप करके भूखा ही रह गया। इसलिए ठीक ही कहा है -सब कार्य बुद्धि से ही सिद्ध होते हैं अतः बुद्धि ही हमारा बल है।	1*3=3
13	गद्यांश- एकपदेन -क)नवकोषिकाणाम् ख) पोषणम् पूर्णवाक्येन -क) कार्बोहाइड्रेट वसा च इति अस्मभ्यं नवशक्तिं यच्छतः। ख) खनिजपदार्थैः अस्माकं शरीरं पोषणं लभते। भाषिककार्यम्- क) एतैः ख) भवन्ति	½*2=1 1*2=2 ½*2=1
14.	श्लोकम्- एकपदेन- 1 महाजनस्य 2पद्मपत्रे/ पद्मपत्रस्थितम् वारि पूर्णवाक्येन - 1.महाजनस्य संसर्गः उन्नतिकारकः भवति । 2.वारि मुक्ताफलश्रियं धत्ते । भाषिककार्यम्- 1. संसर्गः 2. वारि	½*2=1 1*2=2 ½*2=1
15.	प्रश्ननिर्माणम्- 1.कस्मैः/किमर्थं 2.के 3.किम् 4. कः	1*4=4
16	कथा कथाक्रम–**1.** बालकः अतीव जिज्ञासुः आसीत। 2.परन्तु सः पठने अकुशलः आसीत्।	½*4=2

	3.सः यत् पठति तत् विस्मरति स्म। 4.सहपाठिनः तस्य उपहासं कुर्वन्ति स्म।	
17	शब्दरूपाणि - अ) 1.कैः 2लतायाः 3 मुनी 4.नदयः आ) 1. .छात्रे 2. साधोः 3.तस्य 4 सिंहात्	½*8=4